

Bibliotekaren

TIDSSKRIFT FOR BIBLIOTEKARFORBUNDET

Hva skjer i Sogn og Fjordane BF?

Rapport fra lokallagsleder Lise Vik-Haugen (s. 8)

Lovende framtid for bibliotekenes barneavdelinger

Det hevder biblioteksjef David Beadle i Haram kommune, her avbildet med eget barn . Han har skrevet et svar på Agnethe Gulbraars brannfakkell om nedlegging av barneavdelingene, som sto i forrige nummer av Bibliotekaren. Også Elisabeth Bergstrøm, avdelingsleder for barne- og ungdomsavdelingen ved Porsgrunn bibliotek, har svart på Agnethe Gulbraars utfordring. (s. 14 og 15)

Februar

I dette nummeret kan du lese hvordan Bibliotekarforbundet gjennomfører de sentrale lønnsforhandlingene (s.4) og om kravene BF har fremmet til årets forhandlinger (s.6). Du kan få vite noe om et nordisk samarbeid om bibliotekarers meninger om sin egen rolle (s.7). Stafetten med meldinger fra Bibliotekarforbundets lokallag har kommet til Sogn og Fjordane, og lokallagets leder Lise Vik-Haugen beretter om situasjonen for bibliotekarstanden i landets vakreste fylke (s.8-10).

Og så var det oppfølgingen av tariffrevisjonen i 1994, der det ble nedsatt en styringsgruppe som skulle finne ut om stillingsvurdering kunne være et egnet virkemiddel i likelønnsammenheng. Målsettingen er å sammenligne alle stillinger for å rangere dem på grunnlag av arbeid av lik verdi. Det er viktig å synliggjøre innholdet i stillingene. Videre er det ønskelig at stillingsvurdering kan fungere objektivt og kjønnsnøytralt. Systemet må kunne brukes på alle kommunale stillinger. Til nå er systemet prøvd ut i en del kommuner som tidligere har vist interesse for stillingsvurdering, og Sølvi Kristiansen melder om hvordan dette går (s.11).

Carol van Nuys bringer deg flere tips om utvekslingsmuligheter for bibliotekarer (s.12-13). Kirsten Leth Nielsen forteller om et viktig kurs om flerkulturelle bibliotekstjenester (s.13). Så er det biblioteksjefen i Haram i Møre og Romsdal, David Beadle,

som begrunner sin uenighet med Agnethe Gulbraar om folkebibliotekenes barneavdelinger (s.14). Det samme gjør Elisabeth Bergstrøm, avdelingsleder ved barne- og ungdomsavdelingen ved Porsgrunn bibliotek (s.15). Biblioteksjef i Ørland, Morten Haugen, anmelder bøker utgått fra forskningsprosjektet Norsk Sakprosa (s.16-17). Vi presenterer våre AF-kolleger ergoterapeutene (s.17). Vår nye faste spaltist Cathrine Almaas har sin debut i dette

nummeret (s.18)! Og mange har merket seg at vi i år har gjeninnført vår avdeling for små nyheter og

meldinger, under vignetten «spaltelangs» (s.4-11).

Og så har vi selvfølgelig annonser. Men - det ledige vikariatet i Bamble er ikke annonsert her. Kanskje greit nok. For dersom du skal søke det nylig utlyste årsvikariatet som Bibliotekar I i Bamble kommune, og du har mindre enn to års ansiennitet, bør du helst ikke fortelle at du har utdanning som bibliotekar. Hvis du er stolt av utdanningen din og mener arbeidsgiver vil ha nytte av den i arbeidet ditt som bibliotekar, vil du kanskje allikevel opplyse om dette. Men da får du dessverre dårligere lønn! I utlysingssteksten står det nemlig:

L.tr. 17-27 - m/utd.

L.tr. 18 - u/utd.

Er det ikke noen som har sagt at det skal lønne seg å investere i en utdanning?

Bibliotekaren

denne måneden...

Abonnement:

Abonnement på «Bibliotekaren» koster kr. 250,- pr. år. Beløpet betales inn til BFs postgirokonto 0825.0817062 eller bankgiro 6039.05.64093. Merk innbetalingen «Abonnement 98».

Enkelteksemplar av tidligere nummer selges for kr.25,- pr.stk. pluss porto.

Alle henvendelser om abonnement og salg rettes til BFs sekretariat i Lakkegata 21, 0187 Oslo, tlf. 22 17 04 95, fax 22 17 04 96.

Annonser:

Det er samme pris for stillingsannonser som for firma-annonser:

1/1 side kr. 2.500,-
1/2 side kr. 1.500,-
1/4 side kr. 900,-

Det kan gis rabatt ved bestilling av flere annonser under ett. Alle henvendelser om annonser rettes til Bibliotekarens redaksjon, Runnen 4, 6800 Førde, tlf. 57 72 25 19, fax 57 72 25 01. Annonser sendes redaksjonen.

Utgivelsesplan:

Nummer:	Deadline:	Hos medlemmene:
1 - 1998	24. desember	14. januar
2 - 1998	21. januar	4. februar
3 - 1998	18. februar	4. mars
4 - 1998	18. mars	1. april
5 - 1998	22. april	6. mai
6 - 1998	27. mai	10. juni
7 - 1998	24. juni	8. juli
8 - 1998	29. juli	12. august
9 - 1998	26. august	9. september
10-1998	23. september	7. oktober
11-1998	21. oktober	4. november
12-1998	18. november	2. desember

Bibliotekaren

ISSN 0804-4147

Bibliotekaren utgis av Bibliotekarforbundet. Tidsskriftet utkommer månedlig.

Ansvarlig redaktør:

Erling Bergan

Redaksjonens adresse:

Runnen 4, 6800 Førde
Tlf.(jobb): 57 72 25 19
Fax: 57 72 25 01
Tlf.(priv.) 57 82 24 09
Mobiltf.: 91 31 80 01
Epost: erling.bergan@ahf.hisf.no

Redaksjonsgruppa:

Anja Angelskår Mjelde (redigerer)
Hanne Fosheim (web)
Sølvi Kristiansen (distribusjon)
Cathrine Almaas
Agnete Gulbraar
Tina Mannai
Ingeborg Motzfeldt
Klaus Jøran Tollan

Levering av stoff:

Artikler, annonser og annet stoff sendes redaksjonen innen deadline. Foretrukket tekst-format er Word eller WordPerfect. Vi mottar helst stoffet som filer vedlagt epost-sendinger (attachments), som tekst i selve epost-sendingen eller på diskett i vanlig postsending. Men vi mottar selvfølgelig også stoff som kommer på papir i vanlig postending eller på fax.

Trykk:

Falch Hurtigtrykk A/S

Informasjon om BF:

- se bak i bladet.

Randi Rønningen
Forbundsleder
i BF

I Dagbladet 22. januar kunne vi lese om en lærer som hadde mistet jobben på grunn av "utilbørlig oppførsel overfor barna". Læreren hadde stevnet kommunen med krav om erstatning på 300.000 kroner og jobben tilbake. På rettssakens siste dag ble det inngått forlik mellom partene. Saken endte med at læreren skulle få en annen jobb med lærerlønn. Den andre jobben var som bibliotekar.

Om læreren var skyldig eller ei i sin uakseptable oppførsel er uinteressant i denne saken. Det som er interessant er at ar-

beidsgiver hadde vurdert vedkommende som upassende til sin jobb som lærer. Men som bibliotekar kunne han altså arbeide, i en slik jobb har det ingen betydning om vedkommende hadde en "utilbørlig oppførsel".

Jeg blir utrolig provosert av disse holdningene til bibliotek og bibliotekarer. Jeg hadde faktisk trodd at våre arbeidsgivere hadde høyere tanker om den oppgaven vi utfører. Når de løser et personalproblem ved å flytte en person til biblioteket, har de ikke skjønt hva biblioteket er og hva de kan kreve av tjenester fra denne virksomheten.

Det virker som det fremdeles er noen som tror at ansatte i bibliotek lever et liv langt fra mennesker og det virkelige livet. De som har disse oppfatninger kan ikke ha besøkt et bibliotek. Det mest framtrædende ved vårt yrke er nettopp kontakt med lånerne, og svært mange av disse lånerne er barn. Derfor virker det utrolig provoserende på meg at en som ikke kan fortsette som lærer på grunn av sin oppførsel overfor barna skal tilbys jobb som bibliotekar.

Vi er dessverre heller ikke ukjente med at arbeidsgiver lar være å stille krav til kompetanse til de som blir ansatt som bibliotekar. De ser helt bort i fra at for å bli godkjent som bibliotekar må du ha en treårig profesjonsutdanning. Det er en grunn til at vi har denne utdanningen. Den gir oss en kompetanse som gjør oss i stand til å utføre jobben som bibliotekar på en tilfredsstillende måte, og slik at eierne av våre bibliotek får maksimalt igjen for de ressursene de bevilger til virksomheten.

Når får vi et avisoppslag om en problematisk bibliotekar som blir tilbudt jobb som lærer? Slik som det tenkes om den kompetanse som utdanning gir, burde ikke dette være en umulighet. Men jeg tror ikke det vil skje, noe vi skal være takknemlige for. På samme måte som vi ikke ønsker at bibliotekene skal betjenes av personer som arbeidsgiver av en eller annen grunn vil ha fjernet fra sin opprinnelige jobb, ønsker vi heller ikke at udugelige bibliotekarer skal plasseres i andre yrker som krever en spesiellkompetanse.

Trondheims-bibliografi

Tusenårsjubiléet i Trondheim er markert på alle tenkelige og utenkelige måter. For mange i byen har 1997 vært en enestående anledning til å markere et felt, en sak eller en interesse. På tampen av jubileumsåret kom folkebiblioteket og biblioteklaget ut med noe de kaller «En selektiv, subjektiv bibliografi» med «Diktertekster om 1000 år i Trondheim». Tittelen på skriftet er lånt fra Sigrid Undset:

« - En liten provinsby helt oppe under Nordpolen næsten».

Bibliotekaren og bibliografen Ola Strøm har åpenbart spilt en stor rolle i arbeidet, sammen med Einar Rædergård, Hanne Dahlen, Oddvin Heggstad, Anne Grønli og Liv Brynhild Aspaas.

Før de to hundre annoterte innførslene har arbeidsgruppen skrevet noen innledende tekster. Her får vi vite at første kapittel i sørafrikaneren Alan Patons «Gråt, mitt elskede land» ble skrevet i Trondheim i 1946 i et kraftig anfall av hjemlengsel. Vi får vite hvilke utvalgsriterier og avveininger som er gjort, hvilke beslektede arbeidere som finnes og hvordan de to hundre innførslene er ordnet. Og så er de moderne nok til å henvise til Trondheim folkebibliotek sine vev-sider, der det skal komme mer informasjon om Trondhjemske diktertekster. Bibliografien mangler av en eller annen grunn innholdsfortegnelse, men forfatter- og tittelregister er på plass. Noen illustrasjoner er det også blitt plass til. Alt i alt et nyttig hefte fra den lille provinsbyen...

Bibliografien koster 75 kroner og inngår i Trondheim folkebibliotek sin skriftserie (Skrift 4). Det kan bestilles over internett via <http://www.trondheim.folkebibl.no>, ved å skrive til epost-adressa trolit@trondheim.folkebibl.no, ved å fakske til 72 54 75 10 eller ved å sende en ordinær bestilling i posten til Trondheim folkebibliotek, Peter Egges plass 1, 7005 Trondheim.

Sentrale lønnsforhandlinger - hvordan foregår de?

Randi Rønningen
Forbundsleder

Om et par måneder er organisasjonene i full gang med lønnsforhandlingene. Hva er det egentlig som skjer ved lønnsforhandlingene, hva skjer i forkant og hva er BFs rolle i disse forhandlingene?

I år er det et hovedtariffoppgjør, det betyr at i prinsippet kan det forhandles om alle bestemmelsene i hovedtariffavtalene. I tillegg til lønn kan det forhandles om fellesbestemmelsene som regulerer hvordan tilsetning skal skje, arbeidstidsbestemmelser, feriebestemmelser m.m. Det kan også skje endringer i forhandlingsbestemmelsene. Hovedtariffforhandlinger foregår hvert annet år. I de årene det ikke er hovedtariffrevisjon er det såkalte mellomoppgjør. Da skal det i prinsippet kun forhandles om økonomiske forhold.

Regjeringen

De første signalene om lønnsoppgjøret kommer om høsten året før, i forbindelse med at regjeringen legger fram neste års statsbudsjett. Her står det vanligvis noe om hvilken lønnsvekst regjeringen legger som forutsetning for budsjettet.

I AF begynner de første diskusjonene om kommende års lønnsoppgjør også høsten i forkant. Med utgangspunkt i de ulike signalene starter BF sitt arbeid med kravene til oppgjøret. I BFs vedtekter § 8.9 står det at «Forbundsstyret vedtar krav og prioriteringer til sentrale lønnsforhandlinger, etter drøftinger i organisasjonene». På grunn av avtalen med Fagbibliotekarforeningen/ Forskerforbundet konsentrerer BF seg om kravene i kommunal sektor. Via Forskerforbundet fremmer FBF krav på bibliotekarer i statlig sektor.

Når kravene er ferdigbehandlet i egen organisasjon blir de oversendt AF. Kravene

går til de ulike seksjonsorganene: AF-Ks råd, AF-K, Oslos råd og forhandlingsutvalget i statlig sektor, AF-S. Her blir de ulike foreningers krav samkjørt og behandlet før oversendelse til arbeidsgiver, henholdsvis Kommunenes Sentralforbund, Oslo kommune og staten ved Arbeids- og administrasjonsdepartementet (tidligere Planleggings- og samordningsdepartementet).

Anbefales eller forkastes

Etter en forhandlingsprosess med arbeidsgiverne kommer partene fram til et forslag til forhandlingsresultat. I kommunesektoren er det AF-Ks råd som tar stilling til om det endelige forhandlingsresultatet skal anbefales eller forkastes. Dersom rådet anbefaler forhandlingsresultatet blir det sendt ut til den enkelte medlemsforening til behandling. I BFs vedtekter § 8.9 står det at «Forbundsstyret har myndighet til å godta/ forkaste forhandlingsresultat, og vurdere behovet for uravstemning.»

Fra AF-streiken i 1995: Det ble streikvakter på de fire Trondheimsbibliotekarene (f.v.) Liv Kaalvik, Kirsti Sand, Inger-Johanne Wall og Turid Holtermann. (Foto: ebe)

Tidligere var det 13-gruppen som måtte godta/forkaste forhandlingsresultatet, etter at BF og de andre i gruppen hadde meddelt hva vi hadde vedtatt. Fra 1998 har BF som kjent fått egen forhandlingsrett med KS og må derfor selv meddele at vi godtar/forkaster resultatet. På samme måte som organisasjonene behandler forhandlingsresultatet internt, må KS gjøre det samme i forhold til sine medlemmer. Dersom både BF og KS vedtar forslaget har vi en ny tariffavtale. Det betyr ikke noe for BF om andre organisasjoner forkaster forslaget. Det er hver enkelt organisasjon som forholder seg til KS og som på selvstendig grunnlag behandler det forslaget som ble forhandlet fram. Den eller de organisasjonene som forkaster et forslag som er anbefalt av AF-Ks råd, må gjennomføre megling og eventuell streik alene.

Megling

Dersom AF-Ks råd forkaster et forhandlingsresultat er det AF-Ks råd som gjennomfører megling. På samme måte som for forhandlingsresultatet anbefaler rådet om et meglingsresultat skal anbefales eller om meglingen skal brytes. Et anbefalt resultat skal ut til behandling i den enkelte organisasjon, som kan forkaste eller vedta det. Ved brudd i meglingen blir det streik. Dette er en lovlig streik som skal gjennomføres etter bestemte regler for varsling o.s.v.

I statssektoren er forholdene noe annerledes. Her er det AF og ikke den enkelte

organisasjon som har forhandlingsretten. Det er derfor AFs styre som vedtar eller forkaster et forhandlingsresultat, eventuelt et meglingsresultat. Det er også AFs styre som beslutter om resultatet skal sendes ut på uravstemning blant AF-organisasjonenes medlemmer.

Streik

Dersom partene ikke kommer fram til enighet etter forhandlinger og megling blir det altså streik. Derfor foregår det en streikeberedskap parallelt med forberedelsene til tariffforhandlingene. AF har egne konfliktberedskapsutvalg i de ulike sektorene. Blir det streik må denne være godt planlagt for å få en effekt. Det nytter ikke å begynne å planlegge hvor det skal tas ut medlemmer i streik, hvor mange o.s.v. den dagen vi ser at vi ikke får en ny avtale. Det må foregå planlegging sentralt i AF og de enkelte medlemsforeninger, men ikke minst viktig må en streik være godt planlagt lokalt. Selve streiken skal jo gjennomføres på de enkelte arbeidsplasser. Konfliktberedskapen er konfidensiell. Det er viktig at arbeidsgiverne ikke kjenner til konfliktplanene slik at de kan sette i verk mottiltak som minsker effekten av en streik. Denne aktiviteten vil derfor være ukjent for de fleste av BFs medlemmer. Men alle berørte vil selvsagt bli orientert i god tid før en eventuell streik.

Evalueringsskjema - igjen

 Sølvi Kristiansen
Faglig sekretær

I Bibliotekaren 11/1997 etterlyste sekretariatet evalueringsskjema for lokale forhandlinger høsten 1997. Det er kommet inn noen skjema etter det, men da vi prøvde å evaluere på grunnlag av det vi så langt har fått inn, viser det seg at grunnlaget er for tynt for å trekke noen konklusjoner.

Derfor – atter en oppfordring – send inn evalueringsskjema for de lokale forhandlingene. Og dersom du ikke har skjema, kan du sende kopi av protokollen.

De viktigste opplysningene er:

- Tidligere stillingskode
- Tidligere lønnstrinn
- Evt. krav om ny stillingskode
- Krav om nytt lønnstrinn
- Resultatet

Så med dette kommer jeg med en ny oppfordring om å sende inn opplysninger til sekretariatet, slik at vi kan få evaluert de lokale forhandlingene på en skikkelig måte.

Opplysningene vil bare bli brukt internt til å evaluere forhandlingene, lage statistikker på lønns plasseringer for de forskjellige stillingene osv.

⇒ spaltelangs

Ny komité for ytringsfrihet og fri tilgang på informasjon

FAIFE heter den nye IFLA-komitéen for «Freedom of Access to Information and Freedom of Expression». Sissel Nilsen melder at det fra nordisk hold lenge har vært en viss utålmodighet med IFLA fordi organisasjonen har vært for lite synlig i spørsmål som har angått sensur av litteratur og innskrenking i bibliotekenes informasjonsformidling forårsaket av politisk, religiøst eller ideologisk press. Under konferansen i Istanbul i 1995 ble det etter initiativ fra nordiske bibliotekorganisasjoner vedtatt en resolusjon som fastslo IFLAs engasjement på området og det ble nedsatt en arbeidsgruppe som avga rapport til generalforsamlingen under IFLA-konferansen i København i september 1997. Der ble det så vedtatt å nedsette en mer permanent komité.

Sissel Nilsen er leder i IFLAs Professional Board, og dermed også observatør i Executive Board, som er IFLAs øverste organ mellom generalforsamlingene. Hun spiller dermed en aktiv og sentral rolle i forhold til disse spørsmål i IFLA. Og det var altså i sitt desember-møte at Executive Board nedsatte FAIFE-komitéen. Den får i oppgave bl.a. å følge med i utviklingen i verden når det gjelder sensur i forhold til bibliotekenes samlinger og ideologisk, økonomisk, politisk eller religiøst press som fører til innskrenkninger i tilgang til informasjon i bibliotekene eller restriksjoner i forhold til bibliotekarers og andre informasjonsspesialisters adgang til å formidle informasjon og referansetjenester. Komitéen er imidlertid ikke begrenset til disse aspektene, men står fritt til også å ta opp spørsmål som kan innvirke på bibliotekene, f.eks. innskrenkninger i forfatteres og journalisters ytringsfrihet. Leder for komitéen er Alex Byrne fra Australia. Lis Byberg er med fra Norge. Komitéen har medlemmer fra 22 land.

spaltelangs ⇒

Bibliotekarforbundet arrangerer kurs

Fra Bibliotekarforbundets sekretariat i Lakkegata meldes det om to kurs som skal arrangeres framover. Det ene er for tillitsvalgte i kommunene og det andre for tillitsvalgte i staten. Begge kurs er eksempler på det nyttige samarbeidet mellom AF-forbundene som har kontorfellesskap i Lakkegata. Kursene gir derfor også anledning for BF-tillitsvalgte å utveksle erfaringer med tillitsvalgte i andre AF-forbund.

Grunnkurs for tillitsvalgte i kommunal sektor (KS)

Dette er et felles kurs for organisasjonene i Lakkegata. Kurset består av to deler og holdes i Oslo:

Del A: 2. - 4. mars
Del B: 11. - 13. mai

Påmeldingsfrist er 16. februar

Kurset vil bl.a. ta for seg følgende:

- Partene i arbeidslivet
- Avtalene i kommunal sektor
- Forhandlingsteknikk m/rollespill
- Diverse lover som regulerer arbeidslivet

Kurs for tillitsvalgte i staten, trinn I

Dette er et felles kurs for organisasjonene i Lakkegata. Kurset holdes i Oslo 18.-20. mars.

Påmeldingsfrist er 2. mars.

Kurset vil bl.a. ta for seg følgende:

- Partene i arbeidslivet
- Hovedavtalen og Hovedtariffavtalen i staten
- Forhandlingsteknikk
- Diverse lover som regulerer arbeidslivet

Nærmere informasjon og påmeldings skjema for disse kursene fås fra BF's sekretariat.

Bibliotekarforbundets krav til hovedtariffoppgjøret pr. 1.5.1998

Randi Rønningen
Forbundsleder

Forbundsstyret har behandlet BF's krav til vårens lønnsoppgjør, før de ble oversendt til AF i slutten av januar.

Kommunal sektor

I kommunal sektor ønsker BF å prioritere lokale forhandlinger. Dersom intensjonene i det nye stillingsregulativet skal oppfylles er det også i år nødvendig med stor pott til lokale forhandlinger. Erfaringene fra 1996 og det vil til nå har fått inn fra 1997 viser at BF's medlemmer har mye å hente i de lokale forhandlingene.

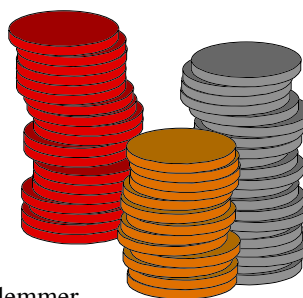
Men selv om vi ønsker å prioritere lokale forhandlinger, ser vi behovet for å foreta mindre sentrale justeringer. BF peker spesielt på den lave minimumslønnen for ledere i den lønnsstrukturen bibliotekarer er plassert. Vi påpeker også at grunnlønnen i samme struktur er lav. De av våre medlemmer som er plassert i grunnstillingen blir sjelden prioritert i lokale forhandlinger og blir derfor hengende etter i lønnsutviklingen.

Selv om det vil være mye positivt i en etter- og videreutdanningsreform, ønsker ikke BF at midler til denne skal prioriteres i årets oppgjør. Vi ønsker å prioritere lønn framfor reformer.

Oslo kommune

Også i Oslo kommune ønsker BF å prioritere lokale forhandlinger. For å få en tilfredsstillende lønnsutvikling for BF's medlemmer er vi avhengige av en stor pott til lokale forhandlinger.

Men også i Oslo kommune ønsker BF at det skal settes av midler til sentrale justeringer. Spesielt situasjonen for skolebibliotekarene krever et samlet løft sentralt. Disse stillingene fikk en svært uheldig plassering etter den saneringen av stillingskodene som ble foretatt i 1996.

Staten

BF fremmer ikke egne krav i statlig sektor. I følge avtalen med Forskerforbundet/Fagbibliotekarforeningen er det Forskerforbundet som fremmer krav for bibliotekarer i staten. Vi vil senere komme tilbake til hva Fagbibliotekarforeningen ønsker å prioritere i årets oppgjør.

Bibliotekarmeninger

Randi Rønningen
Forbundsleder

I slutten av februar vil BF's medlemmer få tilsendt et spørreskjema om bibliotekarenes yrkesrolle og bibliotekenes samfunnsrolle.

Bibliotekene i likhet med bibliotekarrollen er under forandring. Ved hjelp av et nordisk prosjekt ønsker vi nå å se hvordan utviklingen ser ut fra bibliotekarenes eget perspektiv. Målet med undersøkelsen er å belyse denne forandningsprosessen og initiere en offentlig diskusjon.

Peter Almerud i DIK-förbundet, Sverige, formulerer det slik i formuleringen av prosjektets bakgrunn og mål:

«Mot bakgrunn av den økende informationsmengden, kraven på en allmän höjning av utbildningsnivån i samhället, det breddade insikten om behovet av ett livslångt lärenda samt internationaliseringen förs i dag en diskussion om bibliotekenes roll i informationssamhället och i utbildningssamhället, om de olika bibliotekstypernas roll, om samspelet mellan olika bibliotekstyper i nationella biblioteksnettverk. Folkebiblioteken og forskningsbiblioteken har närmat sig varandra Bibliotekarutbildningen har förändrats kraftigt.

I denna diskussion talar man mycket om bibliotekens olika roller. Man talar mindre om bibliotekariens roller, trots de stora förändringarna både vad gäller arbetssituation och kompetansekrav, och trots att både bibliotekariens faktiska roll och bibliotekariens egen bild av både sin egen roll och bibliotekets roll har avgörande betydelse för biblioteksutvecklingen.

Vi vet också mycket lite om hur bibliotekarie- ma själva ser på sin yrkesroll och på bibliotek- enes samhällsroll. Vi vet egentlig inte heller hur bibliotekariernas selvbyggde og bild av biblioteket påverkar biblioteksverksamheten. Ett skäl är att de senaste årens bibliotekspoliti- ska diskussion förts inom en relativt liten krets. Ett annat är att den biblioteks- og information- svetenskapliga forskningen – även om det

finns variationer – fortfarande är på ett begynnelsesstadium i samtliga nordiska länder.

En hämsko för utvecklingen av biblioteken, förändringen av bibliotekarrollen och utvecklingen av den biblioteks- och informationsvetenskapliga forskningen är den lika utbredda som traditionella bilden av biblioteket och bibliotekarien. Det finns därför ett stort behov av att visa fram en mer nyanser- rad och problematiserad bild som underlag för en bred diskussion.»

Det er de nordiske fagforeningene som står bak dette prosjektet, sammen med Arbetets museum i Sverige. Første etappe er spørreskje- maet som sendes bibliotekarer i alle de nor- diske landene. Innsamlingen har allerede begynt blant noen bibliotekarer og vil bli avsluttet våren 1998. Analysen av det innsam- lede materialet vil bli komplettert med en beskrivelse av bibliotekstrukturen i de ulike landene, samt en oversikt over yrkesgruppens alderssammensetning, utdanningsnivå, geogra- fisk spredning m.m. Denne analysen foretas av de respektive lands fagorganisasjoner. Resulta- tet av de ulike analysene vil bli produsert i en rapport.

Det er valgt en såkalt selvbiografisk metode. Dette betyr at personene selv skriver ned sine svar i en fri form, i stedet for å svare kort på ferdigstilte spørsmål. Dette er en anerkjent metode for innhenting av kvalitative data.

Prosjektet organiseres med en styringsgruppe med representanter fra alle de deltakende organisasjonene. Det vil også være en arbeids- gruppe med en representant fra hvert land. I tillegg skal en mindre gruppe, analysegruppen, bearbeide det innsamlede materialet. Analyse- gruppen skal også fungere som referanse- gruppe overfor Arbetets museum. En ansatt i DIK-förbundets sekretariat fungerer som prosjektleder.

Vi håper så mange som mulig av BF's med- lemmer vil ta seg tid til å svare på skjemaet når det blir sendt ut. Dette vil ble en viktig doku- mentasjon som kan hjelpe oss til å utvikle bibliotekarrollen i en positiv retning, både for bibliotekarene selv, men også for samfunnet.

IFLA-komité for copyright

Vår norske observatør i IFLAs Execu- tive Board, Sissel Nilsen, melder at dette organet i sitt styremøte i desem- ber utnevnte en rådgivende komité som får ansvar for å følge med i og rappor- tere om utviklingen når det gjelder co- pyright og andre juridiske spørsmål som f.eks. personvern, eierskap til kunst- gjenstander, kontraktsforhandlinger og autensitetproblemene vedrørende bruk av elektroniske dokumenter. Komitéen skal vurdere dette i forhold til virksom- heten i de ulike bibliotektyper med spe- siell vekt på hvilke konsekvenser even- tuelt nytt regelverk kan få når det gjel- der fri tilgang til dokumenter og infor- masjon. Dette er en direkte oppfølging av vedtak på generalforsamlingen i Kø- benhavn i september i fjor. Nasjonal- bibliotekaren i Canada, Marianne Scott, skal lede komitéen som forøvrig består av representanter fra 15 land. Norge er representert med Frode Bakken. Gra- ham Cornish, The British Library, som er leder av IFLAs kontor for UAP (Uni- versal Availability of Publications), vil ivareta komitéens sekretariats- funksjoner.

Nye diskusjonsgrupper i IFLA

Sissel Nilsen, leder av IFLAs Professional Board, melder at de har vedtatt å opprette en del uformelle diskusjonsgrupper. Hensikten er å vitalisere IFLA og raskt få i gang drøf- ting av aktuelle tema. En av betingel- sene for å få en slik gruppe godkjent er at et visst antall medlemmer er interes- serte i å ta del. I desember ble følgende diskusjonsgrupper godkjent:

- Internet
- Reference Work
- Performance Measurement
- Cooperate Libraries
- Social Responsibilities
- Friends and Advocates

Årsmøte i Akershus

Vi meldte i forrige nummer at Bibliotekarforbundet i Akershus skal ha sitt årsmøte 12. mars kl. 18.00 i Nasjonalt læremiddelsenter sine lokaler i Oslo.

Leder av Akershus lokallag Eli K. Wilhelmsen minner om at saker som ønskes behandlet på årsmøtet må være styret i hende senest 4 uker før møtet.

Saker sendes til:
Eli Wilhelmsen
Nasjonalt læremiddelsenter
Postboks 8194 Dep.
0034 Oslo
Fax 22 47 65 51
E-post Eli.Wilhelmsen@nls.no

NORFRI vokser stadig

NORFRI er en forkortelse for Nordisk Frikreds for Fjernlaan. Ordningen er frivillig, organisert av Nordisk Videnskapelige Bibliotekers Forening (NVBF), og innebærer at de innmeldte i ordningen på tvers av de nordiske land leverer hverandre gratis artikkelkopier. Medlemslisten omfatter nå ca. 100 bibliotek i de nordiske land. Nyeste medlemsbibliotek er Jyväskylä universitetsbibliotek i Finland. En oversikt over medlemsbibliotek finnes på NVBFs hjemmeside:

http://www.dlh.dk/dpb/df/nvbf_dan.html#liste

NBFs høringssvar om Buerutvalget

I desember-nummeret brakte vi BFs høringssvar på NOU-en om livslang læring, dvs. Buer-utvalgets innstilling "Ny kompetanse" (NOU 1997:25). Nå

Kva skjer i Sogn og Fjordane BF?

Lise Vik-Haugen
Lokallagsleder i
Sogn og Fjordane BF

Fakta om lokallaget og fylket

BF Sogn og Fjordane hadde ved siste teljing 28 medlemmer. Med om lag 43 fagutdanna bibliotekarar i fylket, er ikkje prosentdelen så altfor dårleg. Blant dei ferskaste bibliotekarane i fylket er BF så godt som einerådande. Kan dette tyde på at studentlaget ved bibliotekarutdanninga i Oslo gjer ein god jobb? Hald fram med det! Uansett er verving eit viktig arbeid som styret i lokallaget arbeider kontinuerleg med.

Fylket vårt tel 26 kommunar, alle forholdsvis små når det gjeld folketal. Kvar kommune har sjølvsagt sitt folkebibliotek, ofte med mange små filialar. Vi har ein situasjon med mange deltidsstillingar og mange biblioteksjefar utan fagutdanning. Mange bibliotekarar er aleine på arbeidsplassen. Bibliotektenesta i grunnskulen er dårleg utbygd. Nokre kommunar har fått til kombinasjons-stillingar i samarbeid mellom folkebiblioteket og skuleetaten, men elles finst det ikkje bibliotekarstillingar i grunnskulen. Blant dei vidaregåande skulane er det to skular som har kvar si heile bibliotekarstilling.

Innafor fagbiblioteksektoren er det Høgskulen i Sogn og Fjordane som dominerer.

Noko spesielt for Sogn og Fjordane trur eg det må vere at så mange som 10 BF-medlemmer av totalt altså 28 - arbeider i høgskulsektoren.

Når eg så legg til at fylket er stort i utstrekning og tungvint å reise i, skulle det meste vere sagt om dei rammevilkåra styret i BF Sogn og Fjordane arbeider under.

Styret

er sett saman av Astrid Sandnes, Høgskulen i Sogn og Fjordane, Signe Witsø, Sogndal bibliotek og Lise Vik-Haugen, Sogndal vidaregåande skule. Styret er altså breitt sammansett når det gjeld bibliotektypar. Når det gjeld geografi er situasjonen derimot motsett; alle styremedlemmene høyrer heime i Sogndal. Vi trur at denne ordninga inneber fleire føremoner enn eventuelle ulemper. Det blir mykje enklare – og billigare – å treffast både til styremøte og til meir uformell og løpande kontakt.

Arbeidsmarknaden og rekruttering

Arbeidsmarknaden i Sogn og Fjordane er for tida svært god for bibliotekarar – heldig for oss, mindre heldig for arbeidsgjevarane. Rekruttering til ledige stillingar er eit stort problem. Fylkeskommunen og primærkommunane tapar i kampen om arbeidskrafta med Høgskulen, som tilbyr betre lønsvilkår. Fylkeskom-

når bibliotekarar tingar for bibliotekarar, enn «i gamle dagar» då tillitsvalde kunne vere kven som helst og krava våre, for i det heile å bli lagt fram for arbeidsgjevar, måtte prioriterast blant ei mengd

andre stillingar med ofte mykje dårlegare løn. munen er i ferd med å gjennomføre ein plan for utvikling av bibliotektenesta ved dei vidaregåande skulane. Det viktigaste punktet i planen er sjølvstøtt å opprette stillingar. Men kva utvikling av bibliotektenestene kan vi vente å få, om vi ikkje får kvalifiserte søkjarar, dvs. fagutdanna bibliotekarar, til stillingane? Eg høyrer heime blant dei som har lita tru på omplasserte lektorar.

Ein annan sak er det sjølvstøtt at vi som bibliotekarar burde utvide kompetansen vår med pedagogikk. I Sogn og Fjordane har vi snakka om trongen for eit utdanningsopplegg innafor pedagogikk/formidling retta spesielt mot bibliotekarar som driv med brukaropplæring. Det er derfor med interesse eg har merka meg at Riksbibliotekstjenesten planlegg eit «Videreutdanningsprogram i voksendagogikk». Vil dette dekkje dei komponentane vi har tenkt på? Kven vil kunne delta i programmet? Vil bibliotekarar i vidaregåande skule i denne samanhengen bli definert som fagbibliotekarar eller folkebibliotekarar? Kva med folkebiblioteka og deira behov for slik kompetanse? Kan det vere at BF burde skaffe seg eit innblikk i planlegginga og søkje å påverke programmet?

Lønsnivå og lokale tingingar

Gir den gode arbeidsmarknaden utslag på lønsnivået? Det er ikkje godt å seie. Lokallaget sit ikkje på statistikk som syner skilnadene fylka imellom når det gjeld løn. Men det er ikkje lenge sidan vi kunne lese om distriktsbibliotekarane i Førde som fekk 6 lønstrinn i ein jafs (Bibliotekaren nr. 11/97). Bibliotekarstillingane i vidaregåande skule vert alle plasserte i kode 7027, min. 1.steg 26 (praksis har blitt 1.steg 29). Slik stoda er no, er rekrutteringsproblema det sterkaste kortet vi har i dei lokale lønstingingane.

Så sjølv om mange rundt om i fylket er misnøgd med kva dei oppnådde ved tingingane, er sjansane større enn på lenge. Eg trur også at sjansane er større no

andre stillingar med ofte mykje dårlegare løn.

Dette gjeld også i høgskulesektoren. Tillitsvalde her melder om positive erfaringar frå 1997-tingingane. Det vert opplevd som ein føremon sjølv å sitje ved forhandlingsbordet; slik kjem ein nærme arbeidsgjevar, og det vert lettare å argumentere for krava.

Før dei lokale tingingane kom det signal om vilje til å satse på avansementstillingar. BF Sogn og Fjordane sit likevel att med det inntrykket at arbeidsgjevarane ikkje heilt hadde bestemt seg for kva kriterium som skulle avgjere om ei stilling skulle bli plassert som avansementstilling. Det kunne vere interessant å få vite kva erfaringar andre fylke har. Dette gjeld også kompetansemerkna (Merknad 2 i lønsstruktur 2). Her opplevde vi i alle fall ved eitt høve at arbeidsgjevar i det heile ikkje forstod kva vi snakka om.

Elles er erfaringa vår – som dei fleste andre si – at det er ved nyttilsetjingar det er råd å gjere noko med lønsplasseringa. Så eg vil oppmode studentlaget i BF om å halde fram arbeidet med å motivere og skulere studentane i å stille lønskrav ved tilsetjing.

Aktiviteten i lokallaget

Vedtektene sine krav om 1 medlemsmøte i tillegg til årsmøtet har vi stort sett halde. Det er ikkje spesielt lett å få folk til å møte på medlemsmøte. Det er derfor viktig å få mest mogeleg ut av dei samlingane vi har. Årsmøtet

⇒ s. 10

⇒ spaltelangs

har NBF kunngjort sitt høyringssvar. Der heter det bl.a.: “NBF slutter seg til den målsetting som kommer til uttrykk i innstillingens avsnitt 4.1. Utvalget peker på nødvendigheten av å etablere alternative utdanningsveier. I denne sammenheng mener NBF at yrkespraksis og erfaring blir viktig. NBF støtter forslaget om at det etableres et system for dokumentasjon av realkompetanse. Dette kan bidra til at bibliotekansatte med omfattende realkompetanse kan bli ansatt som bibliotekarar etter intensjonen i lov om folkebibliotek.

NBF ønsker å presisere at rett til etter- og videreutdanning skal gjelde for alle samfunnsborgere, også de som allerede har høyere utdanning. Dette vil bli aksentuert ved at utfallet av hovedtariffoppgjøret 1998 eventuelt skal bidra til å gi grunnlag for økonomisk inndekning av reformen. Kunnskap er Norges viktigste fornybare ressurs.”

Lenger uti høyringssvaret heter det: “NBF oppfatter det også som positivt at utvalget har et eget kapittel om etter- og videreutdanning og bibliotekstjenester. Kunnskaps- og læringssyn er i endring. Tendensen er at man går fra fokusering på undervisning til fokusering på læring, hvor ansvar for egen læring står sentralt. I innstillingen legges det opp til at det lokale folkebibliotek kan være en kommunikasjonsentral for voksne som ikke har tilgang på et kommunikasjonsnett selv. Dette innebærer imidlertid at det enkelte folkebibliotek må bli koblet opp på kommunikasjonsnettet. Dette gjelder også bibliotek i grunnskolen og den videregående skole. I 1997 ble det bevilget 5 mill. kroner til dette formålet, og det er lagt inn et tilsvarende beløp i statsbudsjettet for 1998. Vi har imidlertid behov for en langt større satsning dersom dette skal la seg realisere. I Sverige bevilget man til sammenligning 60 mill. kroner for å få svenske folkebibliotek koblet opp på nettet i løpet av 1997.”

spaltelangs ⇒

Samordning av fjernlånsregelverk?

NBF sendte altså rett før jul et brev til statsråd Jon Lilletun i KUF om denne saken. Brevet begynner slik: "Jeg viser til meget konstruktivt møte med deg 15.12.97. Under møtet drøftet en også problemstillinger knyttet til eksisterende samhandlingsmønstre for biblioteksektoren som helhet i Norge. Norsk bibliotekforening uttrykte tilfredshet med at også den nye Regjeringen Bondevik vil følge opp tiltak for å skape bedre mekanismer for samarbeid mellom ulike statlige bibliotek-institusjoner under både KUF og KD beskrevet i forslag til Statsbudsjett for 1998. Dette dreier seg om etablering av en arbeidsgruppe for IT og andre sektorovergrepene spørsmål innenfor bibliotek, arkiv og museum. For øvrig forutsettes Riksbibliotekjenesten, Statens bibliotektilsyn og Norsk museumsutvikling samlokalisert. Norsk bibliotekforening vil be om at KUFs politiske ledelse sikrer at de ovennevnte tiltak iverksettes i 1998 og at det blir en klar framdrift som er med på å bedre den aktuelle situasjon."

Men det var samordning av fjernlånsregelverket som var brevetts hovedanliggende. De innspillene som de sentrale aktørene har kommet med i sken blir gjengitt i brevet. Brevet avsluttes slik: "Riksbibliotekjenestens handlemåte i denne saken framstår som uforståelig. Samtidig viser den også at det nå er helt riktig fra regjeringshold å legge opp til et bedre og mer aktivt samarbeidsklima i 1998 for de sentrale bibliotek-institusjonene. I lengden kan ikke samfunnet akseptere at det skapes separate løsninger der hvor det egentlig er behov for helhetlige løsninger. På denne bakgrunn vil vi som oppfølging av møtet 15. desember 1997 anmode Statsråden om å bidra til at Riksbibliotekjenesten nå inngår aktivt i et arbeid med sikte på å skape helhetlige løsninger på ulike områder. Vi ber om en tilbakemelding i saken."

s. 9 ⇒

vert derfor lagt saman med temamøte.

Årsmøtet i år vert den 10. mars. Tema-delen har vi kalla «Etterutdanningsreformen : NOU 1997:25 : Ny kompetanse». I lys av Buer-utvalet si utgreiing meiner vi det er viktig at BF er tidleg på banen og syter for at bibliotekarane og biblioteka «får sitt». Det må finnast gode etterutdanningstilbod, og vi må arbeide for gode ordningar m.o.t. kompensasjon. På møtet til vi sjå på temaet ut frå to vinklar:

- 1) Kompetanseutvikling for bibliotekarar. Innafor kva område treng vi etterutdanning? Korleis bør utdanninga organiserast? Kompetansegejvande?
- 2) Kva krav vil etter- og vidareutdanningsreformen stille til biblioteka?

Med Trond Minken som innleiar trur vi på eit lærerikt og engasjerande møte.

Aktiviteten blant medlemmene i lokallaget er sjølvsagt varierende. Men mange medlemmer er sin eigen tillitsvald. Dette gjer den einskilde nøydd til å setje seg inn i mange spørsmål og ta ansvar sjølv. Kurstilbodet for tillitsvalde blir derfor viktig. Sjølv har eg berre godt å seie om dei BF-kursa eg har vore på; sist 3 + 3

dagar «Grunnkurs for tillitsvalde» i lag med dei andre forbunda i Lakkegata. Anbefalast!

Framtida

er sjølvsagt uviss. Men spennande. Ikkje minst etter at eg i dag har lese i «Bibliotekaren» om evalueringa av bibliotekarutdanninga i Oslo. Skal vi gjere som utvalet vil og gå frå «cand. alt» til «cand. IT» og overlate til «spesielt interesserte» (!) å skaffe seg tilleggsutdanning innan litteratur/kultur frå andre undervisningsinstitusjonar? Tilleggsutdanning er uansett viktig. Med dagens teknologi kan vi vonleg få til fleksible tilbod som gjer det mogeleg å ta delar av utdanninga på heimstaden. Sogn og Fjordane treng fleire bibliotekarstillingar, men ikkje minst treng vi bibliotekarar til ledige stillingar. BF Sogn og Fjordane skal gjere sitt til at

nye og gamle bibliotekarar i fylket får si velfortente løn.

Utfordring

Eg vel å halde stafetten «i nabolaget» og utfordrar BF Møre og Romsdal ved Anne Marie Øvstegård til å presentere lokallaget sitt i neste nummer av Bibliotekaren. □

Stillingsvurderinger i kommunal sektor

Sølvi Kristiansen
Faglig sekretær

I tariffrevisjonen pr. 1.5.94 ble det nedsatt en styringsgruppe som skulle finne ut om stillingsvurdering kunne være et egnet virkemiddel i likelønnsammenheng. Målsettingen er å sammenligne alle stillinger for å rangere dem på grunnlag av arbeid av lik verdi. Det er viktig å synliggjøre innholdet i stillingen og krav til kvalifikasjoner, uten å vurdere personer i stillingene. Videre er det ønskelig at stillingsvurdering kan fungere objektivt og kjønnsnøytralt. Systemet må kunne brukes på alle kommunale stillinger.

Utprøving

Til nå er systemet prøvd ut i en del kommuner som tidligere har vist interesse for stillingsvurdering. Disse pilotkommunene er: Bærum, Haugesund, Namsos og Hamarøy samt Telemark og Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Utprøvingen har vist at det er et hensiktsmessig arbeidsredskap lokalt. Kompetansen og bevisstheten i personalpolitikken har økt ved bruk av dette systemet. Evaluering viser at partene lokalt har tillit til systemet og at det langt på vei oppfyller målsettingene.

Nå ønsker partene at systemet skal prøves ytterligere ut, og at det kan brukes som et hjelpemiddel i følgende sammenhenger:

lokalt likelønnsarbeid
som supplement til personalpolitiske
problemstillinger som:
medarbeidersamtaler
kompetanseutvikling og karriere-
planlegging
kravspesifikasjon ved utlysinger
intervjuer og tilsetninger

omplussing og attføring
helse, miljø og sikkerhetsarbeid
organisasjonsutvikling og
omorganiseringer
kartlegging av oppgaver og lokal oppryd-
ding i stillingsstrukturen
som grunnlagsmateriale for 5.0 drøftinger

Bred erfaring

Nå kan kommuner og fylkeskommuner velge om de vil prøve ut systemet, sentralt er det oppfordret til å ta dette i bruk for å etablere et bredest mulig erfaringsgrunnlag før det tas endelig stilling til om det skal brukes videre i kommunal sektor.

De enkelte kommuner/fylkeskommuner organiserer selv arbeidet slik det passer best. Stillingsvurderingssystemet slik det foreligger i dag kan være et hensiktsmessig arbeidsredskap lokalt. Partene sentralt håper at flest mulig ser nytten av dette og tar systemet i bruk slik at erfaringsgrunnlaget blir bredest mulig. Ved utgangen av 1998 vil de kommuner som har prøvd systemet bli bedt om å gi tilbakemeldinger med sine erfaringer.

Endelig vurdering i 1999

Partene skal endelig vurdere om systemet er hensiktsmessig og egnet våren 1999.

Litteratur for de som er mer interessert:

«Rapport fra det partssammensatte utvalget for utvikling og utprøving av stillingsvurderingssystemer». Bestilles fra KS v/ Marion Gjerdrum, tlf. 22 94 77 00

«Stillingsvurdering i kommunene». Bestilles fra PA Consulting v/ Wencke Fasting, tlf. 67 58 67 58 (Koster kr. 125,-)

«Forsøk med stillingsvurdering i kommunal sektor». Bestilles fra SINTEF IFIM v/ Brita Bungum, tlf. 73 59 25 59.

⇒ spaltelangs

NORBASE - Database-tjenester i Norge

Tove Molvig og Sigrid Tollefsen fra Riksbibliotek-tjenesten melder at veversjonen av NORBASE nå er oppdatert og lagt ut på verdensveven. Oversikten inneholder verdifull informasjon over online informasjonsdatabaser og -tjenester produsert i Norge og internasjonale tjenester med norsk representasjon. De fleste basene er allment tilgjengelige uten begrensninger og kan nås online og via Internett. Der internett-adresse er oppgitt er det linker til de aktuelle databasene eller vertene. Flere databaser blir distribuert på CD-ROM, diskett, osv. Enkelte blir helst tilbudt som SDI-tjeneste. Adresse er: <http://info.rbt.no/norbase97/>

Nytt materiale fra ECUP-prosjektet

EU-kommisjonen finansierer et flerårig prosjekt - ECUP - som skal bidra til å definere og styrke bibliotekenes posisjon ved opphavsrettslige utfordringer særlig for digitalt materiale. ECUP har nå sendt ut et første utkast til anbefalinger vedrørende nasjonal lovgivning i den aktuelle situasjon. ECUPs koordinator Emanuella Giavarra melder at dokumentet heter "Towards a balanced information society" og kan finnes på verdensveven under <http://www.kaapeli.fi/eblida/ecup>.

EUs direktivforslag om copyright på verdensveven

Engelsk utgave av EU-kommisjonens direktivforslag om copyright foreligger nå på nettet. Adressen er <http://europa.eu.int/comm/dg15/en/index.htm>.

spaltelangs

Hvor viktig er eget initiativ i utvekslingsprosessen?

*Carol van Nuys
Bibliotekonsulent IT,
Østfold fylkesbibliotek*

Betydningen av eget initiativ i arbeidet for å få i gang utvekslingsprosesser kan ikke understrekes nok. Det er den enkelte interesserte bibliotekar som nødvendigvis må være den aktive pådriveren i prosessen.

Midlene er ikke mange, men de finnes. Det er bare å spore dem opp. Den enkelte bibliotekaren må spørre sin arbeidsgiver om mulighetene innenfor egen organisasjon, samt undersøke hos sin fagforening, hos fagforeningens overordnede foreninger, interesseorganisasjoner, mm.

Annonser i fagtidsskrifter

Fagtidsskrifter kan også brukes for å formidle utvekslingsønsker. Den senere tiden har det vært flere annonser med ønsker om utveksling - for eksempel: «Lyst på forandring?», «Føler du behov for inspirasjon og fornyelse...?» og «Jobb på Island neste sommer?» [SMH-Nytt (1996). - Vol. 21, nr. 2. - S. 14]. Slike overskrifter kan være nok til å vekke interesse hos mang en bibliotekar.

I mitt arbeid med dette prosjektet kom jeg i kontakt med Donna Flake, en medisinsk bibliotekar fra North Carolina. Hun hadde arbeidet hardt i nærmere to år for å få til en utveksling på privat grunnlag. Til slutt avvertte hun og fant en utvekslingspartner. Hun forteller:

«Finally I advertised in the Library Association Record: Vacancies Supplement. This was more fruitful than all the other efforts combined. I received responses from four librarians who wanted

Vi har bedt Carol van Nuys skrive en serie artikler om hvilke muligheter bibliotekarer og bibliotekarstudenter har - i jobb- eller studiesammenheng - til å oppholde seg i utlandet. Det dreier seg om både korte og lengre opphold. Noen stipend og tilskuddsordninger er kjent i bibliotekmiljøet. Andre er praktisk talt ukjent. Vi ønsker å bevisstgjøre bibliotekarer og bibliotekarstudenter til å

to investigate a job exchange. After many letters back and forth, I selected my exchange partner. Let me say that the job exchange between Oren Stone and me was totally organized by the two of us. No outside agency provided funding or advice.» [Donna Flake (1996). International opportunities for medical librarians. - Wilmington, NC : Coastal AHEC. - 9 s.]

I dag leder Donna Flake MLAs International Cooperation Section som hjelper bibliotekarer med utvekslinger. Jeg synes at dette er en god illustrasjon av hvordan den enkelte bibliotekaren må streve for å få sine ønsker om utveksling oppfylt og hvordan en utvekslingsopplevelse kan endre en bibliotekars arbeidssituasjon i ettertiden.

Selv om noen av mine eksempler omtaler amerikanske eller engelske forhold, er jeg ganske sikker på at de også er beskrivende for norske forhold.

Hva kreves av meg?

- Når det gjelder uformelle utvekslinger er det som oftest bibliotekaren selv som må ta kontakt med utlandet, ordne reise og bosted og søke finansiell støtte der dette finnes. Dette forutsetter at man ikke gir seg når vanskelighetene dukker opp. Man bør ha *reiselyst og stå-på-humør*.

- Bra *språkkunnskaper* er ønskelig, men ikke helt nødvendig. Noen utvekslingsprogrammer gir deltageren mulighet for å ta språkkurs.

- De fleste utvekslingsprogrammene forutsetter at deltageren har vanlig *studielån* eller *lønn* under oppholdet. Stipendene er ment å dekke merutgifter.

- Flere utvekslingsprogrammer setter krav til at man er under en viss *alder* eller har et vist *utdanningsnivå* for å kunne delta.

utnytte mulighetene til å skaffe seg spennende profesjonelle erfaringer. Serien er basert på en oppgave Carol van Nuys skrev mens hun gikk på sivilbibliotekarstudiet. Vi gjør oppmerksom på at utvekslings-, stipend- og tilskuddsordninger kan variere fra år til år; nye ordninger kan komme til og andre falle bort. Opplysninger og vilkår bør sjekkes før man sender søknad.

Det kreves planlegging for å unngå problemer, og for å få mest mulig utbytte fra et opphold i et annet land og bibliotek. Biblioteksjef Gill Powell ved Tempelton College i Oxford nevner noen punkter/krav som er verdt å tenke på før

avreisen [Gill Powell (1994). The benefits of an international exchange visit. - Oxford, UK : Tempelton College. - 7 s.]:

- Vet du hva du og ditt bibliotek ønsker å oppnå med oppholdet?
- Oppfyller vertsbiblioteket forutsetningene for at du kan oppnå dine ønskemål?
- Har du meddelt hva du håper å oppnå til vertsbiblioteket?
- Er det noen som kan ta seg av ditt arbeid mens du er borte?
- Er tidspunktet for besøket utenfor ferie/helligdager slik at biblioteksansatte er tilstede i begge bibliotek?
- Har du midler nok til å finansiere ditt besøk, især midler til opphold?
- Har du lest om landet og institusjonen som du skal besøke?
- Har du de nødvendige språkkunnskaper?
- Er du klar over arbeidsmengden du kan forvente å få og arbeidskulturen ved ditt vertsbibliotek?

«Innan du packar resväskan» på World Wide Web (<http://www.abo.fi/norden/studinor/godarad.htm>) minner om at disse og andre spørsmål helst skal være avklart før man setter seg på toget!

Hva kan jeg forvente av utvekslingen?

I løpet av dette prosjektarbeidet har jeg snakket med bibliotekarstudenter og lærere som har reist med SOKRATES/ERASMUS- eller NORDPLUS-programmene. I tillegg har jeg lest forskjellige reiserapporter som har blitt skrevet etter at utvekslingen var avsluttet. Mitt inntrykk er at de som har reist til andre land for å arbeide eller studere har vært begeistret når de har kommet tilbake og har sterkt anbefalt andre å reise.

Donna Flake hadde store forventninger til sin utveksling i England i 1984 når det endelig ble aktuelt å reise. Disse forventninger ble oppfylte og i tillegg gikk alt mye bedre enn hun hadde forventet seg.

Flake forteller litt om sine opplevelser fra Englandsreisen i en forelesning, «International Opportunities for Medical Librarians» som ble holdt i Portugal i september 1996:

«Such an exchange leads one almost inescapably to a comparative evaluation of philosophies, policies and practices of librarianship. Working in the same library for seven years prior to the exchange had made me somewhat complacent, comfortable, and unquestioning of my beliefs and professional practices. Suddenly beginning work in a new medical library in another country with a different philosophy and different policies forced me to examine my own long-held philosophies of librarianship. From time to time it is an eye-opening experience to cast aside all preconceived ideas and look at an organization or at a job from a fresh view point. This is exactly what I did and it caused me to discard some beliefs, adopt a few new ones and cling more closely than before to others long held.» [Flake, Donna (1996). International opportunities for medical librarians. - Wilmington, NC : Coastal AHEC. - 9 s.]

Oppfølging og informasjon

Administrativt sett er det mange arbeidsoppgaver som må gjøres i forbindelse med student- eller jobbutvekslinger. Utvekslings-

studenter behøver oppfølging og informasjon under hele deres utenlandske studieår. I tillegg behøver de informasjon om hva som kommer til å møte dem på lærestedet når de kommer tilbake til Norge.

Yrkesaktive bibliotekarer behøver å vite hva de kan forvente seg når de deltar i et utvekslingsprogram og hva som er forventet av dem når de kommer tilbake til jobben sin. De som reiser må sørge for at de mange praktiske detaljer blir avklart før avreise, slik at ingen uhyggelige overraskelser møter dem når de kommer tilbake.

Jeg nevner disse momentene for å vise hvor viktig dokumentasjon og planlegging av utvekslingen er, og hvordan dette kan lette arbeidet for andre bibliotekarer fra samme bibliotek som kanskje reiser neste gang.

Viktig kurs ved HiO:

Folkebibliotekene og det flerkulturelle Norge

*Kirsten Leth Nielsen
Det flerspråklige bibliotek,
Deichmanske bibliotek*

23. - 27. mars arrangeres kurset «Det flerspråklige bibliotek» på Høgskolen i Oslo, avdeling for journalistikk, bibliotek og informasjonsfag. Kurset er et etterutdanningstilbud til bibliotekarer som betjener innvandrere og flyktninger i sitt daglige arbeid. Kurset bør derfor være aktuelt for mange.

Kurset er en oppfølging av intensjonene i St.meld.17, Om innvandring og det flerkulturelle Norge. Meldingen konkluderer med at den flerkulturelle kompetansen i høyere utdanning er mangelfull og at dette fører til at tjenestetilbudet til flyktninger og innvandrere ikke er godt nok. Formålet med kurset er derfor primært å bedre tjenestetilbudet og øke bevisstheten på området. Et annet viktig formål er nettverksbygging mellom dem som jobber med temaet. Ønsker du flere opplysninger kan du ta kontakt med HiO eller Kirsten Leth Nielsen, Det flerspråklige bibliotek på Deichman, tlf. 22 03 28 38.

Vi minner om at påmeldingsfristen er allerede 23. februar.

Framtida for barneavdelingane er lovande

*David Beadle
Biblioteksjef,
Haram kommune*

Agnethe Gulbraar tilrår allereie etter 4 års yrkeserfaring nedlegging av folkebibliotektenester til dei unge (Bibliotekaren 1/98). På skulebiblioteket sine vegne er eg glad for at ho har funna nisja si. Behovet for å søkje tilflukt der frå eit "folkebibliotek i hardt vær", føler eg overhodet ikkje, i ei tid når så mange unge oppsøker folkebiblioteket på eige initiativ!

Gulbraar ser ikkje filosofien bak folkebiblioteket. Kan hende kjem ho til å gjere det snart i skulen, for skulen sin filosofi, som lenge har vore sterkt gruppebasert, nærmar seg folkebiblioteket sin, som er individbasert, gjennom den nye grunnskulereforma. Motivasjonen for folkebiblioteket er å hjelpe den enkelte å utvikle seg sjølv. Med dette for øyet ville initiativrike Gulbraar ha funna ei utfordring.

Han som ser ut til "ikkje å tørre å snakke til fleire enn toppen tre barn med foreldre", kan for alt ho veit, ha snakka med 800 ungdom på ein gang i ein annan sammenheng. I eit folkebibliotek er ein rådgjevar for den enkelte. Om ein har hatt aldri så mange interessante stundar med skuleklassar, så er dette ein annan prosess. Er ikkje det greit for Gulbraar at andre finner nisja si?

Ho meiner òg at folkebiblioteka beklager seg over skulen si mangelfulle prioritering og eleven si mangelfulle trening i å bruke bibliotek. Men det er først og framst høgskulane som etterlyser ei progressiv utvikling på dette området, slik at elevar kan vere modne for vitenskapeleg bruk av dokumentasjon. Grunnskulereforma imøtekjem dette. Når reformene tvinger skular til å gjere noko med biblioteka sine, så trur eg folkebiblioteka hadde rett.

I tillegg til at skulebiblioteka må utvikle seg, skal eleven ta større initiativ sjølv og bli meir bevisst rolla si i den lange utdanningsprosessen. Dette bringer skulebiblioteka i linje med folke- og høgskulebiblioteka, noko som vil dette gjere samarbeidet lettare for alle.

Å slå saman ressursar og kompetanse vil smake godt hos politikaren som ser etter pengar til andre føremål enn barn og biblio-

tek. Idag jublar folkebiblioteket over "midlane skulen sitter på" til skulebiblioteket. Det verst tenkjeleg er å ta det igjen frå barnebiblioteket. Å samarbeide, samordne og samtidig bevare to bibliotektilbod som trass likheitane har ulike utgangspunkt og innfallsvinklar, er å handle etter dei unge sine interesser.

Det er to problem med samanslåtte bibliotek. Når skuledagen er ferdig, kjem ikkje dei unge så ofte tilbake til det same biblioteket om kvelden. For Gulbraar blir no ikkje dette eit problem lenger. Men når dei er ferdig med skulen for godt, kjem dei sjelden tilbake. Det er eit problem ho må dele. Eldre ungdom og studen- tar besøker ofte sjølvstendige folkebibliotek.

Eg har lenge leita etter offisiell statistikk på dette eit tredje området, men av det eg har sett elles, er det større bibliotekaktivitet blant dei unge i krinsar med to bibliotektilbod enn i krinsar med eit kombinert bibliotek. Kva er i dei unge sine interesser?

Gulbraar ser kynisk på fleire sider ved å arbeide i eit folkebibliotek. Ei er forholdet til familien, som utgjer ein betydeleg del av folkebibliotekbrukarar. Familiemedlemmane optrer både samla og som individ på biblioteket, møter kvar sine kjende og følgjer opp sine ulike interesser ved ulike medier. Samfunnet etterlyser familiesamhald. Også skulen ho har flykta til for ikkje å bli "skvisa", strever med å få foreldra inn i skulen. Vil ho øydelegge dette?

Som far til fire og aktiv i barneaktivitetar kontinuerleg i 11 år, føler eg at alternativ til institusjonar er komplimenterande og nødvendige for dei unge. Skulen jobbar iherdig med trivsel og dette er eg engasjert i sjølv. Men for mange unge forblir skulen likevel ein obligatorisk gruppeprosess som dei stundom har behov for å frigjere seg frå. Barne- og ungdomsbiblioteket er ein fri og uforpliktande stad for den enkelte å utvikle seg i.

Framtida for barneavdelingane er lovande. Variasjonen i tilbodet er i rask utvikling. Prioriteringa av skulebiblioteka vil bidra til betre status for biblioteket i eleven si bevisstheit - for ikkje å nemne politikaren si. Eg trur mange unge og lærarar vil bli skuffa over forslaget til Gulbraar, men sjølv skulane vil sikkert like det. Kan hende barneavdelingane bør utnytte potensialet betre. Kan hende Gulbraar kunne ha kome tilbake og prøvd igjen?

Ikke på bekostning av folkebibliotekenes barneavdelinger!

*Elisabeth Bergstrøm
Avdelingsleder ved barne- og ungdomsavdelingen,
Porsgrunn bibliotek.*

“Legg ned barneavdelingene og send bibliotekarene ut i skolen!”, hevder Agnethe Gulbraar i Bibliotekaren 1/1998. Vi som jobber i barneavdelingene rundt om i landets folkebibliotek skal være glade for at slike brannfakler kastes ut og at vi dermed får det sparket vi trenger for å bringe vår virksomhet på dagsorden. Men NEI! Jeg er ikke enig i Agnethe Gulbraars utsagn.

Pkt. 1: Hvem er folkebibliotekenes barneavdelinger til for? Skolene? Ja, naturligvis. Gjennom skolen når vi fram til alle barn, og derfor legges mye ressurser ned i arbeid rettet mot skolene. Og dette arbeidet er ikke blitt mindre med den nye læreplanen.

Men vi er da også til for barnehagebarna, “hjemmeværende” barn, for foreldre som ønsker å gå til biblioteket med ungene sine. Foreldre som ikke bare ønsker seg en barnebokbuss, men som gjerne kombinerer egne litterære/faglige behov med ungenes gleder/behov i bibliotekets barneavdeling.

Pkt 2: Hvordan ville kommunens barnebibliotektilbud se ut etter en slik omlegging? Her i Porsgrunn har barneavdelingen et bokbudsjett på kr. 90.000,-, og vi har 2 bibliotekarstillinger og ½ assistentstilling. Grunnskolen i Porsgrunn består av 22 skoler. Det skulle gi økt bokbudsjett på ca kr. 4.100,- pr skolebibliotek og ca 4,2 timer i stillingsressurser pr skole. Og dette er regnet ut under forutsetning av at alle barneavdelingens ressurser ble overført til skolebibliotekene. Hvordan skulle vi så finansiere barnebokbussen?

Det er mulig at en slik løsning som Agnethe Gulbraar skisserer ville fungere i Bærum der det allerede står relativt bra til med skolebibliotekene, der skolene i stor utstrekning har fagutdannede bibliotekarer og der budsjett og stillingsressurser fra folkebibliotekets barneavdeling ville være større. Men i Porsgrunn, og jeg vil tro mange andre steder i landet, vil dette bli en “klattete” løsning. Skolebibliotekene trenger tilførsel av langt større ressurser for å fungere bra nok til å være kommunens tilbud til barn og unge.

Da er det nok en bedre løsning, tror jeg, å beholde bibliotekressursene til barn og unge i folkebiblioteket og gi avdelingen personellmessige ressurser til å ta imot klasser og gi

opplæring i bibliotekbruk. Dessuten vil ungdomsskoleelevenes orientering mot voksenlitteraturen ivaretas når det biblioteket de oppsøker også har en voksenavdeling.

I Porsgrunn har vi ingen fagutdannede bibliotekarer i grunnskolen, men skoleetaten har opprettet en skolebibliotekveilederstilling, besatt av en fagutdannet bibliotekar som har kontor i Porsgrunn bibliotek. Dette er en tilrettelegging som fører til et naturlig og nært samarbeid mellom skole og folkebibliotek. Vi samarbeider om klassebesøk, kursing av lærere og andre aktiviteter, og skolebibliotekveileder fungerer som en døråpner for biblioteket inn i skolen og for skolen inn i biblioteket.

Jeg ønsker ikke en nedprioritering av skolebibliotekene. De er en viktig ressurs i dagens skole og bør så absolutt tilføres midler, ikke minst som en følge av den nye læreplanen. Men dette bør ikke skje på bekostning av folkebibliotekenes barneavdeling!

I stedet for å sette to biblioteksystemer som arbeider mot det samme mål opp mot hverandre, bør vi heller se på hvordan vi kan samarbeide og dele på den kompetanse vi sitter med på hvert vårt sted, i skolen og i folkebibliotekets barneavdeling.

Jakten på norsk sakprosa

*Morten Haugen
Biblioteksjef,
Ørland kommune*

I perioden 1994-97 har en rekke forskere, ledet av Trond Berg Eriksen og Egil Børre Johnsen arbeidet med å skrive Norsk Sakprosas historie. Arbeidet avsluttes med et stort bokverk i april i år. Underveis har prosjektet utgitt tre årbøker, Ottar Grepstads bok «Det litterære skattkammer» og enkelte andre skrifter.

Flere interessenter

Forskningsprosjektet Norsk Sakprosa støttes både av Forskningsrådet, Nasjonalt læremiddelsenter, Forleggerforeningen og Faglitterær forfatterforening. Disse ulike interessene viser noe av mangfoldet i sakprosa-forskningen slik den foreløpig har materialisert seg gjennom de tre årbøkene:

- * lærebokforskning, både didaktisk / språklig og historisk
- * en retorisk innsats for å oppgradere faglitteraturens status og re-inkludere den i den «vanlige» litteraturhistorien («Helge Ingstad er en del av litteraturhistorien på samme måte som Ronald Fangen!»)
- * vitenskapshistorie
- * kultur- og idéhistorie
- * litteratursosiologi og forlagshistorie

Årbøkene inneholder altså et bredt spekter av artikler fra mange rom i bokheimen. Selv om noe av det virker som om det er skrevet for «lukkede forsamlinger» (lærebokanalyser for pedagogikkmiljøene osv), er mange av artiklene slik i emne og form at de vil fungere som gode innspill til forståelse og refleksjon hos folkebibliotekarer med behov for å orientere seg i ulike sjangre.

De tre årbøkene

I **Første bok, Virkelighetens forvaltere** skriver Grepstad «teori og empiri om biografien», Notaker skriver om kokebøker (igjen!), Øystein Eek om leksikonanalyse og Marianne Egeland om Universitetsforlagets historie. Dessuten et par «omvendte tilsnikelser» av typen «Bjørnsons sakprosa». (Det er lett å lage billige poeng når arbeidet med å få sakprosaen inn i litteraturhistorien ender opp med at kunstprosaen sniker seg inn i sakprosa-historien. En er vel nærmere sannheten om en mener at prosjektet har gitt et bredere syn for hvilke av f.eks. Bjørnsons tekster som er et studium verdt.)

Andre bok, Forbildets forbilder åpner med en enquete om fag- og skjønnlitterære forfatters lese- og skrivevaner. Wanderup skriver om

sitt arbeide med Bjørneboe-biografien, vi får en oversikt over medisinerens publiseringsvaner og innspill om «seierherrenes krigshistorie» før Trond Berg Eriksen gir en bakgrunns- og underveisrapport fra prosjektet. En lignende, men kortere, orientering gis i forordet til «Første bok».

Tredje bok, Tekstens mellommenn åpner med en grundig anmeldelse av Ottar Grepstads «Det litterære skattkammer», fulgt av et svar fra Grepstad. Av andre artikler vil jeg særlig nevne Kari Skjønberg om fagbøker for barn. Egil Børre Johnsen og Trond Berg Eriksen avslutter årbøkserien med hver sin artikkel om skrivekunst og skriftkultur.

Sakprosa i kanon

Dersom man leter etter retoriske innspill om sakprosaens rolle i litteraturbildet, vil man ha mye å hente i **Trond Berg Eriksens** pamflett **Nordmenns nestepakke, en kritikk av den norske kanon** i serien Cappelens upopulære skrifter. Utgangspunktet er Harold Blooms bok «Vestens litterære kanon» og debatten omkring den. Eriksen refererer Blomm, setter han inn i en sammenheng og gir en kritisk vurdering. Hovedsaken er imidlertid å drøfte kanon-begrepet og kanons rolle, og ikke minst sakprosaens plass i kanon, skrevet som «et oppgjør med den romantiske kunstideologien».

Til slutt presenterer han sin versjon av den norske kanon, hvor han inkluderer Pontoppidan, Nansen, Margrethe Munthe, Per Hansson, Teskjekjerringa og Aukrust. Det er lett å være enig at dette utvalget gir et langt mer sannferdig bilde av hvilke tekster som inngår i vår felles kulturelle referanseramme enn Gyldendals to versjoner av «Norges nasjonalitteratur».

Grepstads skattkammer

Når man skal omtale Ottar Grepstads bok **Det litterære skattkammer, sakprosaens teori og retorikk** er det lett å gripe til olympiske termer. Boka er den nest mest omfangsrike som er utgitt av Samlaget (624 sider - bare Fures Oftedalbiografi var større), den har 633 litteraturreferanser, og parallelt med den løpende teksten gir han «bokkrønike»: kortbiografier av en sakprosa-bok og dens forfatter for hvert år fra 1737 (Pontoppidans forklaring) til 1996 (Lund-kommisjonen). Grepstad (f 1953) har vært ass. forlagssjef i Samlaget og redaktør i Syn & Segn.

Boka åpner med fire forfatterbiografier, som representerer fire basistyper av sakprosa: lærebokforfatteren Steinar Schjøtt («utgreiande tekstar»), Helge Ingstad («forteljande og skildrande tekster»), rådgiveren Åse Gruda Skard («rettleiande tekstar») og «pamflettforskaren» Ottar Brox (overtalende / pedagogiske tekster). Deretter følger hovedkapittel om «utskiljinga av sakprosa» fra litteraturbegrepet, om forfatterrollen og tekst og komposisjon før boka i hovedkapitlene 5 til 9 gjør rede for de enkelte sjangres kjennetegn og historie. Kapitlene 10-12 er litteratursosiologisk vinklet: konteksten, publiseringa, leseren. Til sist ei oppsummering i kapittel 13, som (lett maniert) avslutter boka med et kolon.

Sjangerkatalog

Grepstad åpner altså med fire hovedtyper av sakprosa-tekster, tilsvarende de fire modellene som er nevnt (s. 13-38). Mot slutten av boka

utvider han til å hevde at «seks teksttyper dominerer i sakprosaen: argumenterende, utgreiende, forteljende, skildrende, pedagogisk og rettleiende.» (s 504). Underveis har han presentert en sjangerkatalog med 14 sjangre og 53 undersjangre (s 163) som jeg synes blir vel søkt i sitt forsøk på å favne over alle typer tekster som ikke er skjønnlitteratur. Av og til blir den kunstig (som når *privatbrev* blir en sakprosa-sjanger), av og til blir den for pirkete (som når han skaper et situasjonsformelt skille mellom *lov* og *forskrift*) og et sted forveksles tekstsjanger med format og distribusjonsform (*traktat*). Selv om typologiene gir mange interessante innspill, og kan hjelpe leseren med å få begreper og innhold på rett plass, er ikke dette encyclopediale sorteringsarbeidet det mest vellykkede ved boka.

Derimot er boka overbevisende god på mange andre områder: Den greier ut velreflektert og oversiktlig om tekstproduksjon og -distribusjon. Og den grundige oversikten som gis over alle tenkelige sjangres historie og kjennetegn er er fryd å lese. Bare det å kunne bruke boka som et sjangerleksikon vil mer enn forsvare dens berettigelse.

Flogvit!

Strengt tatt er boka et uoverkommelig beist, som skulle ha vært skrevet og utgitt som fire eller fem eller sju bøker. På den annen side er det lett å la seg imponere over hvor dyktig Grepstad tøyler beistet, og hvilken over- og innsikt han har. På nynorsk heter det visst flogvit!

Dersom man skal trekke noen praktisk lærdom av Grepstad, kan det være at den gir en overbevisende dokumentasjon av det mange av oss har ant en stund: Skillet mellom fag- og skjønnlitteratur i bibliotekene er ikke nødvendigvis naturlig og logisk. Selv om statistikken viser at fagbokutlånet øker, forteller det lite om hva slags bøker vi låner ut mer av. Kan hende ville det vært like naturlig å sondere slik forlagene gjør, mellom «fagbøker» og «skjønn- og generell litteratur». Eller hva med en tredeling: fiksjon, fortellende og skildrende sakprosa, og utgreiende og rettleidende sakprosa?

Referanser

Eriksen, Trond Berg
Nordmenns nistepakke, en kritikk av den norske kanon. - Cappelen akademisk forlag, 1995. - 100 s. - ISBN 82-456-0037-7 (hf)

Grepstad, Ottar
Det litterære skattkammer : sakprosaens teori og retorikk. - Samlaget, 1997. - 624 s. - ISBN 82-521-4644-9 (ib)

Virkelighetens forvaltere. Norsk Sakprosa, første bok / Egil Børre Johnsen (red.). - Universitetsforlaget, 1995. - 262 s. - ISBN 82-00-22687-5 (hf)

Forbildets forbilder. Norsk Sakprosa, andre bok / Egil Børre Johnsen (red.). - Universitetsforlaget, 1996. - 265 s. - ISBN 82-00-22780-4 (hf)

Tekstens mellommenn. Norsk Sakprosa, tredje bok / Egil Børre Johnsen (red.). - Universitetsforlaget, 1997. - 216 s. - ISBN 82-00-22874-6 (hf)

Vi presenterer AF-kollegaer:

Hva gjør en ergoterapeut?

Ergoterapeuten arbeider for å fremme daglig virksomhet hos barn, ungdom, voksne og eldre. Målet er at de skal oppleve et meningsfullt liv gjennom mestring av ønskede og nødvendige aktiviteter. Ergoterapi er et svært praktisk fag, hvor man tar utgangspunkt i konkrete dagligdagse situasjoner og mestring av disse.

Ulike sykdommer, skader og lidelser setter ulike begrensninger for menneskets utfoldelse i dagliglivets aktiviteter. Ergoterapeutens tiltak reduserer disse begrensningene, og fremmer aktivitetsutfoldelse og mestring. Opptrening, tilrettelegging, kompensering og tilpassing av miljø er blant ergoterapeutens vanligste tiltak.

Foreløpig arbeider de fleste ergoterapeutene innen helse- og sosialsektoren.

Utdanningen

Ergoterapistudiet er en 3-årig høgskoleutdanning med skoler i Oslo, Trondheim og Tromsø og Bergen. I 1996 var det 178 studieplasser. Det var vedtatt en økning i 1997. Når det gjelder opptakskrav kreves det dokumenterte kunnskaper på nivå med eksamen fra allmennfaglig studieretning i følgende fag: Norsk, engelsk, samfunnsfag og naturfag. Høgskolene gir ytterligere informasjon om opptakskrav.

Ergoterapistudiet bygger dels på tradisjonelle naturvitenskapelige og samfunnsvitenskapelige fag, dels på ergoterapifaglige elementer som historikk, grunnsyn/ideologi, teorier om menneskelig aktivitet, arbeidsprosess, metodikk og fagfordypning. I løpet av studietiden inngår tre lengre praksisperioder, hver på ca. 3 måneder.

Arbeidsmarked og lønn

I 1996 var minimumslønnen for ergoterapeuter i offentlig sektor kr. 174.600 - 204.000. De fleste tjener imidlertid mer enn dette. Det er stor etterspørsel etter ergoterapeuter. Ledige jobber finnes over hele landet.

Organisasjon

Norsk Ergoterapeutforbund,
Lakkegt. 21, 0187 Oslo. tlf. 22 17 52 00, fax 22 17 52 04

Medaljens eneste side!

*Bibliotekar og bokhandler
Cathrine Almaas er ny fast
spaltist i Bibliotekaren fra
og med dette nummer.*

*Cathrine Almaas
Bibliotekar og bokhandler*

Jeg har fått den meget ærefulle og høyt ettertraktede mulighet til å boltre meg fritt, vilt og uhemmet på Bibliotekarens meget eksklusive spaltetre. En mulighet til å slynge ut de verste hypoteser og egendannede teorier om alt fra brutte bransjeavtaler til verdikommisjonens fråtsing i krokodillekjøtt, godt plassert i det norske hus.

Etter et par år på daværende SBIH, etterfulgt av noen år på Blindern og en nomadetilværelse gjennom ulike deler av bokbransjen har jeg nå et opphold i bokhandel. Jeg er med andre ord en frafallen biblioteksjef.

Det som har forundret meg mest, gjennom min snubling gjennom bokbransjen er hvor svært få bibliotekarer jeg har møtt på min noe brokete vei. Hvorfor finner jeg ikke flere bibliotekarer i bokhandelen eller i forlagsbransjen?

Bibliotekarene har en kompetanse som definitivt kan brukes flere steder enn i biblioteksektoren, f.eks det å kunne holde et kort og greit referanseintervju. Det jeg ser på som en av mine viktigste oppgaver er at jeg så

ofte som mulig får kunder tilbake som spør om jeg kan anbefale en ny bok for dem, de var så godt fornøyd med den forrige. Dette betyr fornøyde kunder, som igjen betyr faste kunder, som igjen betyr betalt husleie.

Andre ting jeg daglig praktiserer i min bokhandeltilværelse er informasjonsinnhenting, evne til å kunne definere målgrupper, og selvfølgelig katalogisering og klassifisering er også kunnskap jeg bruker ofte. Denne kunnskapen er det da heller ingen andre som har «lært» gjennom klassisk skolegang som det bibliotekarer har. En unik kompetanse som vi som eneste yrkesgruppe besitter, en ressurs å bygge videre på. Vi må bare lære å bruke den på andre områder enn det tradisjonelt er lagt opp til.

Jeg som har mulighet til å velge tilskuerrollen på bibliotekvesenet får ofte en slags følelse av at bibliotekarene utdefinerer seg selv fra resten av bokbransjen. Bibliotekarene som i sin utdanning er en svært homogen gruppe, har mer en nok med å holde støyfrie debatter om bagateller, som det stort sett sjelden kommer noe konkret handling ut fra. Hvorfor er det ingen fra folkebiblioteksektoren som er med i debatten om innkjøpsordningen, en oppsummerende bransjeavtale, nulling av Holt og Eggen...? Her uttaler forlagsredaktører, forfattere og andre såkalte kapasiteter seg, men de menneskene som daglig forvalter disse bøkene, de som virkelig er meningsberettiget ligger lavt i terrenget.

.....sier jeg , som ikke engang jobber i «vesenet».

Almaas

STIFTELSEN Idébanken

Stiftelsen Idébanken kartlegger og formidler erfaringer fra praktiske forsøk i frivillige organisasjoner, kommuner og næringsliv. Felles for disse forsøkene er at vi ser dem som mulige byggesteiner under en kursomlegging til et bærekraftig samfunn.

Vårt hovedarbeidsområde for tiden er Lokal Agenda 21. Våre tilbud omfatter - utover bibliotek og forsøksarkiv - kurs, seminar, foredrag, studieturer, strategisk rådgivning samt produksjon av bakgrunnsmateriale. Stiftelsen Idébanken er frittstående, men mottar støtte over Miljøvern-departementets budsjett. Det er for tiden fem ansatte.

BIBLIOTEKAR OG DATA-ØPPEAK?

Stiftelsen Idébankens bibliotek baserer seg på et omfattende forsøksarkiv, der vi har systematisert praktiske erfaringer fra blant annet kommuner, frivillige organisasjoner og næringsliv. Oversikter over bøker og tidsskrifter gjøres nå tilgjengelige på data.

Vi er inne i en ekspansjonsfase. I tillegg til utvidelse og systematisering av forsøksarkiv og bibliotektenester, arbeider vi med å utvikle en omfattende database. Viktige deler av denne vil bli tilgjengelig på Internett.

Vi er nå på jakt etter en person som kan komme med kreative innspill i forbindelse med dataregistrering og formidling av våre tilbud knyttet til forsøksarkiv og bibliotek. Samme person vil stå for daglig oppfølging av biblioteket, samt koordinering av innkjøp. I tillegg er vi interessert i en generell styrking av vår kompetanse på datasiden, også i forhold til å bistå andre medarbeidere. I det daglige bruker vi standard Office programpakke.

Hva vi ønsker oss, er en bibliotekar med interesse for og erfaring med målrettet databehandling. Vedkommende må kunne arbeide selvstendig. I utgangspunktet ser vi for oss en heltidsstilling, men er du rette person kan vi også være villige til å diskutere mer fleksible løsninger. Lønn etter avtale.

Søknadsfristen er 15. februar. Spørsmål om stillingen kan rettes til daglig leder Kai Arne Armann, prosjektleder Kjell Dahle eller prosjektleder John Hille, telefon 22 80 91 50.

Søknader sendes til Stiftelsen Idébanken, Postboks 2126 Grünerløkka, 0505 Oslo.

Arendal kommune

Arendal bibliotek består av hovedbibliotek og 2 filialer og har 24 ansatte fordelt på 18 årsverk. Biblioteket benytter edb-systemet Bibliofil og er oppkoblet mot internett. I mai 1998 åpner nytt hovedbibliotek sentralt i Arendal.

Bibliotekar I-stillinger ved Arendal bibliotek

IT-bibliotekar - ny utlysning

Stillingen er tillagt hovedansvar for utvikling, vedlikehold og drift på IT-området. Informasjonsteknologi vil være et sentralt redskap i det nye hovedbiblioteket, og en rekke nye tjenester skal være tilgjengelig for brukerne, som internett og CD-rom. Biblioteket bruker edb-systemet Bibliofil. Intern opplæring og brukerstøtte på IT-området er andre sentrale arbeidsoppgaver. Katalogiseringsarbeid inngår i stillingen. Vi søker en bibliotekar med oppdaterte edb- og katalogiseringskunnskaper og som tenker helhetlig i forhold til bibliotekets edb-behov.

Informasjonsbibliotekar - nyopprettet stilling

Stillingen er et samarbeid mellom Arendal kommune, Aust-Agder fylkeskommune og 7 statlige regionale etater. Stillingen er tillagt hovedansvar for drift av et informasjonsenter/info-torg som skal formidle kommunal, fylkeskommunal og statlig informasjon. Senteret skal veilede brukere som søker offentlig informasjon, tilby tilgang til internett, relevante databaser og presentere og distribuere skriftlig informasjonsmateriale fra kommune, fylkeskommune og statlige regionale etater.

For begge stillingene gjelder:

Stillingene er ledige straks. Veiledningsvakter, kvelds- og lørdagsvakter etter oppsatt vaktplan må påregnes. Stillingene er direkte underlagt biblioteksjef/nestleder.

Det kreves eksamen fra Høgskolen i Oslo, avd. for journalistikk, bibliotek- og informasjonsfag eller tilsvarende bibliotekfaglig utdanning. Vi søker personer som har relevant praksis, som har en fleksibel innstilling til arbeidsoppgaver, har evne til å skape dialog og samarbeid, og som kan arbeide målrettet og selvstendig.

Vi tilbyr en ny og spennende arbeidsplass med mange utfordringer i et flunkende nytt bibliotek i sentrum av Arendal. Stillingene er plassert i still.kode 7593, Bibliotekar I. IT-bibliotekar i ltr. 31-35 etter kvalifikasjoner. Info-bibliotekar i ltr. 29. Vanlige kommunale ansettelsesforhold gjelder. Nærmere opplysninger ved nestleder Eli Søyland, tlf. 37 01 39 12.

Søknad med CV, bekreftede kopier av vitnemål og attester sendes Arendal bibliotek, Postboks 402, 4801 Arendal, **innen 9. mars 1998.**

Tromsø kommune

Avdelingsbibliotekar - Bokbuss

Tromsø bibliotek skal starte drift av ny bokbuss våren 1998. Bussen er mellomstor og skal i hovedsak gi et tilbud til barn og ungdom som ikke har noen fast bibliotekavdeling i sitt nærmiljø. Nye boligområder og kommunens ytterdistrikt vil bli prioritert i ruteopplegget. Det kan også bli enkelte ruter i Karlsøy kommune.

Avdelingsbibliotekaren har den daglige ledelsen av bussens virksomhet med ansvar for ruteopplegg, kjøring av bussen, bokvalg, innkjøp, utlån, osv. Vi håper bussen skal gi et grunnlag for et videre samarbeid mellom Tromsø bibliotek og skolebibliotekene/barnehagene om litteraturformidling og bedre utnyttelse av mediesamlingene.

Søkere må ha minimum 3-årig høgskoleutdanning i bibliotek- og informasjonsfag, samt relevant praksis. Det vil bli lagt vekt på kunnskaper om barnelitteratur. Bussen kjøres på førerkort kl. B.

Stillingen er plassert i stillingskode 7027 avdelingsbibliotekar, og direkteplassert i ltr. 26. For meget godt kvalifiserte søkere kan det avtales høyere lønn. Vanlige kommunale ansettelsesvilkår.

Søknad sendes Tromsø bibliotek, boks 752, 9001 Tromsø, **innen 10. februar 1998.**

Ønskes ytterligere opplysninger om stillingen kan du kontakte biblioteksjef Einar Dahl på tlf. 77 63 21 14.

Hvorfor gå over bekken etter vann?

Vi leverer norske og utenlandske bøker, tidsskrifter, gråsonepublikasjoner og andre informasjonsprodukter. Vi tilbyr:

- Riktige priser
- Effektive rutiner
- Oversiktlige statusrapporter
- Personlig oppfølging

Større kunder tilbys svært fordelaktige betingelser, med reelle rabatter på utenlandske priser.

Ta kontakt -- vi sender gjerne en oversikt over våre tjenester.

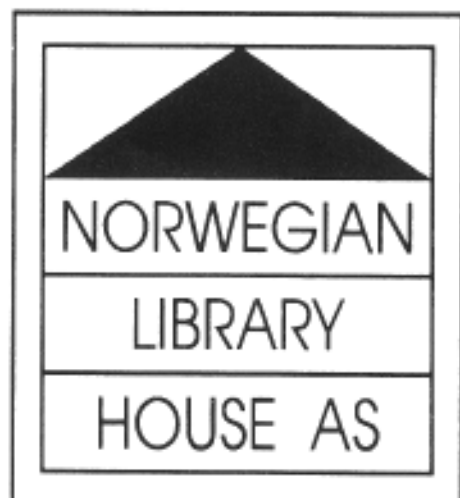
Norwegian Library House AS

Postboks 118 Tåsen

0801 Oslo

Telefon 22 95 27 42

Telefax 22 95 03 25

Library Supply på norsk

BIBLIOTEKARFORBUNDET

INNMELDINGS-SKJEMA

Navn		Født	
_____		_____	
Adresse		Tlf.	
_____		_____	

Postnr.	Poststed		
_____	_____		
Yrkesaktiv	☐	Godkj. Bibliotekareksamen (År)	
Student	☐	_____	
Ikke yrkesaktiv	☐		
Arb. giver		Sektor (Komm/Stat/Fylke/Priv)	
_____		_____	
Adresse		Tlf.	
_____		_____	
		Faks.	
_____		_____	
Postnr.	Poststed		
_____	_____		
Stilling		Ansiennitet fra	
_____		_____	
Stillingskode	Lønnstrinn	Stillingsandel	
_____	_____	_____	
Forsikringer			
Innbo Ja / Nei		Grunnfors. Ja / Nei	
Virkning fra (måned):		Virkning fra (måned):	
_____		_____	
Dato	Signatur		
_____	_____		
Skjemaet sendes: Bibliotekarforbundet, Lakkegt. 21, 0187 Oslo, vedlagt dokumentasjon av bibliotekarutdanning.			

Bibliotekarforbundets lokallag:

Finnmark

Lillian E. Rushfeldt
Aust-Finnmark fylkesbibliotek
Boks 615, 9801 Vadsø
Telefon: 78 95 34 00
Telefax: 78 95 36 24
E-post: lillian@vadbib.bibsys.no

Troms

Sigrid Fosslund
Tromsø bibliotek
Boks 753, 9001 Tromsø
Telefon: 77 68 37 02
Telefax: 77 65 74 14
E-post: sigrid@tromso.folkebibl.no

Nordland

Kjersti Svendsen Bjerke
Norsk luftfartsmuseum
Pb. 1124, 8001 Bodø
Telefon: 75 50 85 50
Telefaks: 75 50 85 55

Trøndelag

Morten Haugen
Ørland folkebibliotek
7130 Brekstad
Telefon: 72 52 42 72
Telefax: 72 52 53 10
E-post: orland@online.no

Møre og Romsdal

Anne Marie Øvstegård
Møre og Romsdal fylkesbibliotek
Postboks 1320, 6001 Ålesund
Telefon: 70 12 23 65
Telefax: 70 12 61 01
E-post: annem@alesund.fylkesbibl.no

Sogn og Fjordane

Lise Vik-Haugen
Sogndal vidaregåande skule
Trolladalen 28, 5800 Sogndal
Telefon: 57 67 64 00
Telefax: 57 67 64 90
E-post: lisev-h@online.no

Hordaland

Siri Sjursen
Hordaland fylkesbibliotek, Fylkeshuset,
5020 Bergen
Telefon: 55 23 93 74
Telefax: 55 23 93 79
E-post: siri.sjursen@hordaland-f.kommune.no

Rogaland

Leikny Haga Indergaard
Rogaland fylkesbibliotek
Boks 310/320, 4001 Stavanger
Telefon: 51 50 71 25
Telefax: 51 50 70 25
E-post: lhi.adm@rogaland-f.kommune.no

Agder

Anne Kristin Undlien
Kristiansand folkebibliotek
Postboks 476, 4611 Kristiansand
Telefon: 38 02 91 65
Telefax: 38 02 91 63
E-post: anne.kristin.undlien@krkom.no

Telemark

Signe Hansen
Telemarksbiblioteket
3745 Ulefoss
Telefon: 35 94 47 33
Telefax: 35 94 48 70
E-post: telebib@nano.no

Vestfold

Pål Ødemark
Sande bibliotek
Skolegt. 12, 3070 Sande
Telefon: 33 77 67 77
Telefax: 33 77 71 98

Buskerud

Liv Søland
Buskerud fylkesbibliotek
Postboks 1136, 3001 Drammen
Telefon: 32 80 63 42
Telefax: 32 80 64 53

Hedmark og Oppland

Klaus Jøran Tollan
Høgskolen i Hedmark,
Avd. for lærerutdanning
Holsetgt. 31, 2300 Hamar
Telefon: 62 51 76 62
E-post: klaus.tollan@luh.hihm.no

Østfold

Liv Eldal
Onsøy bibliotek,
Haugefjellvn. 1, 1621 Gressvik
Telefon: 69 32 73 39
E-post: live@fredrikstad.folkebibl.no

Oslo

Inger Lise Strømme
AL Biblioteksentralen,
Malerhaugvn. 20, 0661 Oslo
Telefon: 22 67 34 80
Telefax: 22 19 64 43
E-post: ils@bibsent.no

Akershus

Eli K. Wilhelmsen
Nasjonalt Læremiddelsenter
Postboks 8194 Dep., 0034 Oslo
Telefon: 22 47 65 00 / 67
Telefax: 22 47 65 51
E-post: eli.wilhelmsen@nls.no

Studentlag

Gro Heidi Råmunddal
Skjeldrupsgt. 17-19, H 715,
0559 Oslo
E-post: groheidi.ramunddal@stud.jbi.hioslo.no

Bibliotekarforbundets styre:

Randi Rønningen (leder)

BFs sekretariat,
Lakkegata 21,
0187 Oslo
Telefon jobb: 22 17 04 95
Fax: 22 17 04 96
Telefon privat: 22 19 56 41
Epost-adresse: randi.ronningen@bibforb.no

Siri Sjursen (nestleder)

Hordaland fylkesbibliotek,
Fylkeshuset,
5020 Bergen
Telefon jobb: 55 23 93 74
Fax: 55 23 93 79
Telefon privat: 55 93 21 83
Epost-adresse: siri.sjursen@hordaland-f.kommune.no

May Line Angell (styremedlem),
Hammerfest bibliotek
Leikny H. Indergaard (styremedlem),
Rogaland fylkesbibliotek
Siri Kolle (styremedlem),
Fredrikstad bibliotek, Avd. Onsøy
Steinar Lakså (styremedlem),
Meråker bibliotek
Hanne Fosheim (styremedlem),
Fylkesbiblioteket i Akershus

Kari Lifjell (varamedlem),
Deichmanske bibliotek
Mona Magnussen (varamedlem),
Troms fylkeskommune
Ingebjørg Aagre (varamedlem),
Aust-Agder fylkesbibliotek
Aasa Storlien (varamedlem),
Brønnøy folkebibliotek
Aud Guttu (varamedlem),
Rælingen bibliotek

Bibliotekarforbundets sekretariat:

Leder: Randi Rønningen

Faglig sekretær: Sølvi Kristiansen

Adresse: Lakkegt.21,
0187 Oslo

Telefon: 22 17 04 95
Fax: 22 17 04 96

Elektronisk post: bf@bibforb.no
URL: <http://www.bibforb.no>

B - BLAD

Returadresse:

Bibliotekarforbundet
Lakkegata 21
0187 Oslo

Sitatet:

«I et lite uskyldig notat, helt avgjort i pakt med tradisjonene fra bibliotekenes personale, blir enkle fakta tydeliggjort og beskjedenheten hos de ansatte på ny avslørt. Bibliotekarene har nemlig så mye å fare med at det er unødvendig å heve stemmen. Notatet er omtalt som bibliotekenes mytekverker; det innebærer at det skal kverke mytene om bibliotekene. Du får vite hvordan du kan få all verdens informasjon inn på stuebordeet for den beskjedne sum av 46 øre om dagen. Det er så oppsiktsvekkende at jeg leser den lille trykksaken som er stappfull av informasjon. Dessuten kan den tolkes som en stille hyllest til en av samfunnets mest effektive og mest brukte institusjoner.»

Øystein Lønn, Fædrelandsvennen 29.11.97.

